Fransa kanak xalqına qarşı zor tətbiq etməklə beynəlxalq öhdəliklərini kobud şəkildə pozur

Fransa hakimiyyəti müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparan Yeni Kaledoniyada fövqəladə vəziyyət elan edib. Artıq onilliklərdir ki, bu diyarda yerli kanak əhalisi ilə onun müstəqillik arzusunu boğmağa çalışanlar arasında gərginlik yaşanır. Son günlərdə isə bu gərginlik açıq qarşıdurmalarla nəticələnib. Kanak xalqı Fransanın işğalından qurtulmağa, müstəqil olmağa çalışır. Paris isə müxtəlif vasitələrlə bu haqlı istəyin qarşısına keçilməz sədd çəkir.

Sakit okeandakı Yeni Kaledoniya 1946-cı ilə qədər Fransanın koloniyası olub. 2003-cü ildə konstitusiya dəyişikliyi nəticəsində ada Fransaya bağlı muxtar bölgəyə çevrilib. Adanın yerli əhalisinin bəziləri tam müstəqillik istəyirlər, lakin Fransa Prezidenti Emmanuel Makron qəti olaraq bu fikrə qarşı çıxır. Makron Fransa konsensusu əsasında Yeni Kaledoniya üçün dəyişikliklər edəcəyinə söz verib. Verilən vədə görə, 2024-cü ilin əvvəlində bu, yerinə yetiriləcəkdi. Amma göründüyü kimi, vaxt keçsə də, heç bir yenilik olmadı, dəyişikliklər təxirə salındı.

Fransa DİN arxipelaqda ikigünlük komendant saatı və toplantılara qadağa qoyulduğunu bildirib. Daxili İşlər Nazirliyi uzun müddət həbsxana koloniyası kimi fəaliyyət göstərən və hazırda Fransa hərbi bazasının yerləşdiyi adaya əlavə polis qüvvələrinin göndərildiyini də açıqlayıb. Məlumata görə, 82 nəfər həbs edilib, 54 polis və jandarm yaralanıb. Hava limanı bağlanıb, bir çox reys təxirə salınıb.

Xatırladaq ki, iki ay əvvəl, mart ayının ikinci ongünlüyündə də Yeni Kaledoniyanın paytaxtı Numea şəhərindəki Cocotiers meydanında Fransanın işğalı əleyhinə müxtəlif şüarlarla etiraz aksiyası keçirilmişdi. Aksiya iştirakçıları Fransa hökumətinin Yeni Kaledoniyanın daxilində destabillik yaratmaq siyasətinə və yerli əhalinin hüquqlarının kobud şəkildə pozulmasına etirazlarını bildirmişdilər. İki gün müxtəlif şüarlarla davam edən aksiyalarda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və "dəmir yumruğ"un fotolarının əks olunduğu plakatlar qaldırılmışdı. Azərbaycan və Yeni Kaledoniya bayraqları yanaşı dalğalandırılmışdı.

Bu etiraz aksiyasında çıxış edən Yeni Kaledoniya parlamentinin Ailə və Qadınların hüquqları komissiyasının sədr müavini Marie-Line Sakilia beynəlxalq ictimaiyyəti kanaklara dəstək olmağa çağıraraq demişdir: "Azərbaycana kanak əhalisinin müstəqillik və suverenliyi uğrunda apardığı mübarizəyə dəstək verdiyinə görə təşəkkürümüzü ifadə edirik. Biz Bakı Təşəbbüs Qrupuna da beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini bizim problemimizə cəlb etməyə yardım göstərdiyi üçün minnətdarlığımızı ifadə edirik".

Bakı Təşəbbüs Qrupu Fransa hakimiyyətinin Yeni Kaledoniyada son günlər keçirilən aksiyalarda kanakların həbs olunması və mülki şəxslərə qarşı zorakılığa dair bəyanat yayıb. Bəyanatda bildirilir ki, Bakı Təşəbbüs Qrupu Yeni Kaledoniyada baş verən hadisələrlə bağlı Fransa hakimiyyəti tərəfindən həyata keçirilən son həbslər və komendant saatının tətbiqi ilə əlaqədar ciddi narahatlığını bildirir. Fransa təhlükəsizlik qüvvələrinin kanak xalqına qarşı törətdiyi zorakılıqlar bizdə dərin narahatlıq doğurur. İctimai toplantıların qadağan edilməsi və müstəqillik tərəfdarlarının həbsi bu məsələnin davamlı həlli hesab edilə bilməz. Fransa Senatı və Milli Assambleyası Yeni Kaledoniyada qanunsuz konstitusiya dəyişikliklərini dayandırmalıdır. Təklif olunan dəyişikliklər məqsədyönlü şəkildə seçki elektoratını qeyri-kanaklar hesabına artırmaq məqsədini daşıyır. Bu da öz növbəsində haqlı olaraq insanların narazılığına, habelə etiraz və nümayişlərinə səbəb olub. Təəssüf ki, Yeni Kaledoniyada təklif edilən konstitusiya dəyişiklikləri ilə əlaqədar paytaxt Numea şəhərində və ətraf ərazilərdə keçirilən ümumi etirazlardan sonra Fransa təhlükəsizlik qüvvələri səfərbər edilib, komendant saatı tətbiq olunub.

Bakı Təşəbbüs Qrupu və Fransanın son koloniyaları olan Kanaki (Yeni Kaledoniya), Maohi Nui (Fransız Polineziyası), Fransız Qvianası, Martinik, Qvadelupa və Korsikadakı müstəqillik uğrunda mübarizə aparan 14 siyasi hərəkat birgə bəyanat yayıb. Bəyanatda Fransanın Kanaki-Yeni Kaledoniyada seçki kütləsinin genişləndirilməsi lehinə qanunsuz dəyişikliyin zorla tətbiq edilməsi pislənilib, müstəqillik uğrunda ədalətli mübarizəsində kanak xalqına tam dəstək ifadə olunub. Bəyanatda Kanakinin bu gün alov içində olmasının, o cümlədən son günlər 150-yə yaxın insanın həbs edilməsinin və 3 nəfərin qətlə yetirilməsinin məsuliyyətinin Fransa hökumətində olduğu bildirilir: "Kanak xalqının öz müqəddəratını təyinetmə hüququnu tapdalayan "insan hüquqları ölkəsi" adlanan Fransa dövlətinin Kanak xalqını öz torpağında azlıqda qoymaq üçün seçki elektoratını genişləndirmək məsələsindəki məqsədli istəyi mövcud vəziyyətin pisləşməsinə səbəb olur". Bəyanata qoşulanlar həyəcan təbili çalaraq, BMT Təhlükəsizlik Şurasının toplaşaraq Fransa tərəfindən beynəlxalq hüququn pozulmasının pislənməsini tələb ediblər.

Bakı Təşəbbüs Qrupunun bu bəyanatı Parisi qıcıqlandırıb. Fransanın daxili işlər naziri Jerald Darmanen mayın 16-da "France-2" telekanalına müsahibəsində Azərbaycana qarşı əsassız iddialar səsləndirib. Bununla əlaqədar Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidmətinin rəhbəri Ayxan Hacızadə bildirib ki, Jerald Darmanenin ölkəmizə qarşı və Azərbaycanla Yeni Kaledoniyanın müstəqillik tərəfdarlarının liderləri arasında iddia olunan münasibətlərə dair səsləndirdiyi növbəti əsassız fikirlərini tamamilə rədd edirik. "Fransa daxili işlər nazirinin öz ölkəsinin uzun illər həyata keçirdiyi müstəmləkəçilik siyasətinin tərkib hissəsi kimi yerli xalqlara qarşı insanlıq əleyhinə cinayətlər törətməsini, milyonlarla günahsız insanın vəhşicəsinə qətlə yetirilməsi tarixini xatırlaması daha münasib olardı. Bununla yanaşı, Fransanın daxili işlər naziri Azərbaycanı Yeni Kaledoniyada müstəqillik tərəfdarının etirazlarını dəstəkləməkdə ittiham etmək əvəzinə ölkəsinin bu cür etirazlara səbəb olan dənizaşırı bölgələri ilə bağlı uğursuz siyasətinə diqqət yönəltməlidir. Biz bir daha Fransanı ölkəmizə qarşı əsassız iddiaları dayandırmağa çağırırıq".

Özünü dünyaya demokratiyanın carçısı kimi göstərməyə çalışan, insan azadlığından geninə-boluna dəm vuran Fransa Yeni Kaledoniyada yaşayan kanak xalqına qarşı misli görünməmiş qanunsuzluqlar və haqsızlıqlar törədir. Beynəlxalq qanunlarda əksini və təsdiqini tapmış demokratik prinsipləri kobud şəkildə pozur. Kanak xalqının rəyini nəzərə almadan Konstitusiyaya özünə sərf edən dəyişikliklər edir. Olunan qeyri-qanuni dəyişikliklərə qarşı çıxanlara isə zorakılıq tətbiq edir, kütləvi həbslər həyata keçirir. Bununla kanak xalqının haqq səsini boğmağa çalışır. Bütün bunlar isə Fransada insan hüquqlarının, ifadə azadlığının, xüsusən də Parisin üzərinə götürdüyü beynəlxalq öhdəliklərinin kobud şəkildə pozulması deməkdir. Azadlıq istəyən bir xalqı susdurmaq, ona qarşı zor tətbiq etmək Fransa siyasətinin gücsüzlüyünün göstəricisidir.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan.- 2024.- 17 may, № 102.- S.8.